

Βιτσέντζου Κορνάρου

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Σητεία

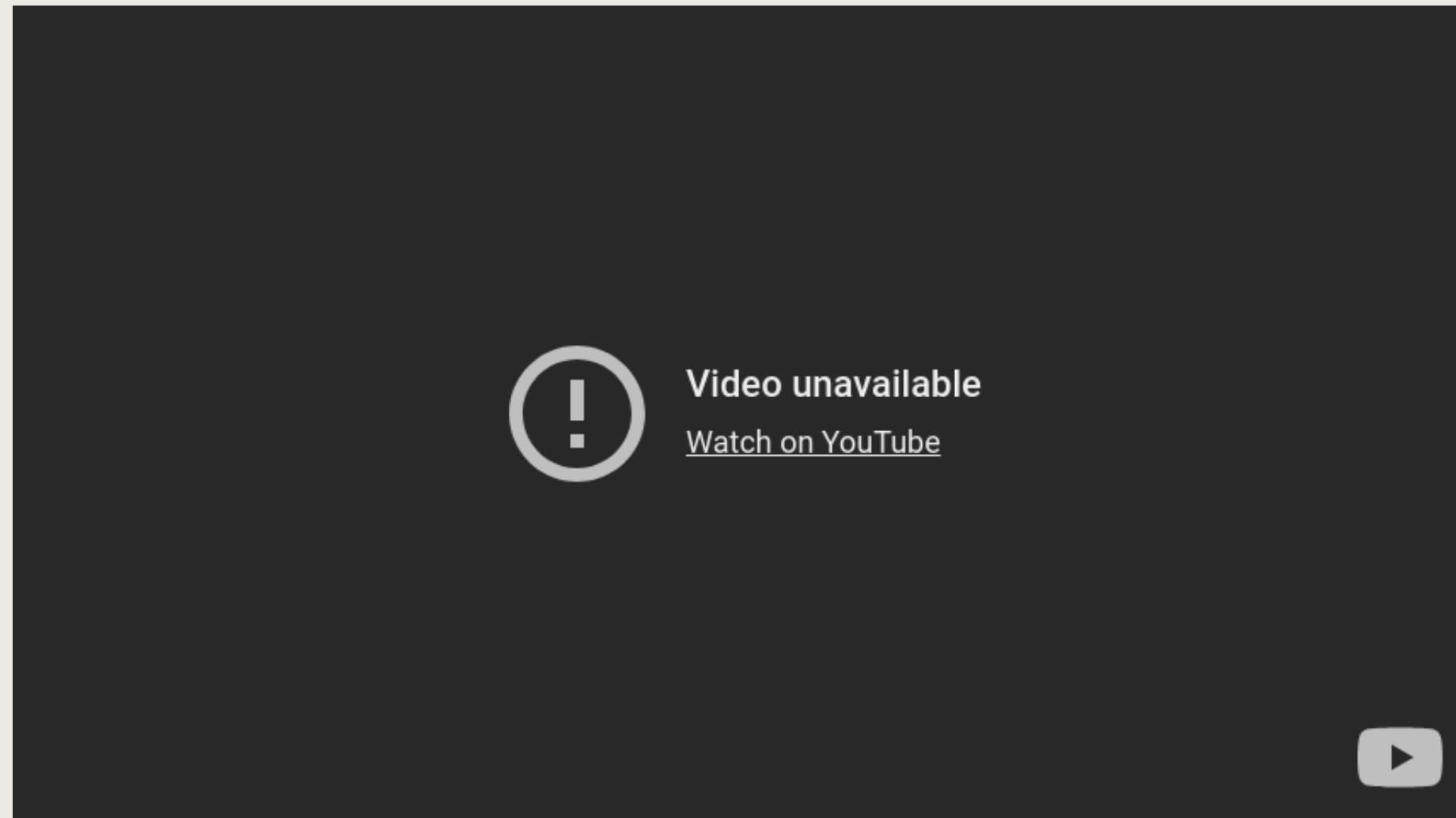
Κείμενα-παρουσίαση: Φουστέρη Σοφία

Συστηθείτε μας, κύριε Κορνάρε!

Ο ποιητής μας συστήνεται στους τελευταίους στίχους του έργου του...

Ας ακούσουμε το
απόσπασμα...

<https://www.youtube.com/watch?v=hVHyTjABNTI>

Ερωτόκριτος

Ο Ερωτόκριτος είναι ένα έμμετρο ερωτικό μυθιστόρημα που εκτείνεται σε περίπου δέκα χιλιάδες στίχους και πιθανότατα γράφτηκε στις αρχές του 17ου αιώνα.

Ποιητής

Ο ποιητής είναι ο **Βιτσέντζος Κορνάρος** του Ιακώβου, γόνος βενετοκρητικής οικογένειας ευγενών από τη Σητεία, αδελφός του ιδρυτή της Ακαδημίας λόγιων του Χάνδακα, Ανδρέα Κορνάρου.

Έζησε στο διάστημα 1553-1613/14.

Βιτσέντζος Κορνάρος

Γιος του Ιακώβου Κορνάρου και της
Ζαμπέτας Ντεμέτζο, γεννήθηκε στα 1553 στο
χωριό Τραπεζόντα της Σητείας.

Αργότερα η οικογένεια εγκαταστάθηκε στο
πεδινό χωριό Πισκοκέφαλο.

Γύρω στα 1590 ο Κορνάρος εγκαταστάθηκε
στον Χάνδακα ή Κάστρο και παντρεύτηκε τη
Μαριέτα Τζεν από την οποία απέκτησε δύο
κόρες, την Ελενέτα και την Κατερούτσα.

Βιτσέντζος Κορνάρος

Ήταν μέλος του Συμβουλίου των Ευγενών στο Κάστρο και ανέλαβε διάφορα διοικητικά αξιώματα, όσο ζούσε στο Ηράκλειο. Ένα από αυτά ήταν Επόπτης Υγείας – *Provveditor alla Sanità* (1593).

Ήταν εκλεκτό μέλος της Ακαδημίας λογίων *Stravaganti*.

Πέθανε στα 1613 ή '14 στο Κάστρο σε ηλικία εξήντα ετών περίπου.

Ήταν σημαντική φυσιογνωμία, γνωστή στους λογοτεχνικούς κύκλους της Κρήτης.

Πιθανόν τον Ερωτόκριτο να τον έγραψε ανάμεσα στα 1600 και τα 1610.

ΥΠΟΘΕΣΗ

Το έργο χωρίζεται σε **πέντε μέρη** και η υπόθεσή του τοποθετείται σε **μα** ακαθόριστη αρχαία **προχριστιανική εποχή**, στην **πόλη της Αθήνας**.

Α μέρος

Ο έρωτας...

Β μέρος

Η κονταρομαχία
(Γκιόστρα)

Γ μέρος

Ο κρυφός δεσμός και
η εξορία του
Ερωτόκριτου

Δ μέρος

Η φυλάκιση της
Αρετούσας και ο
ηρωισμός του
Ερωτόκριτου

Ε μέρος

Η δοκιμασία της
πίστης και η νίκη της
αγάπης

Α Μ Ε Ρ Ο Σ

Στο παλάτι του **βασιλιά Ηράκλη** και της **γυναίκας του Αρτέμης** συχνάζει ως παιδί ο γιος του συμβούλου Πεζόστρατου **Ρωτόκριτος**. Το ζευγάρι έχει μία πανέμορφη κόρη, την **Αρετούσα**, την οποία ο Ρωτόκριτος ερωτεύεται.

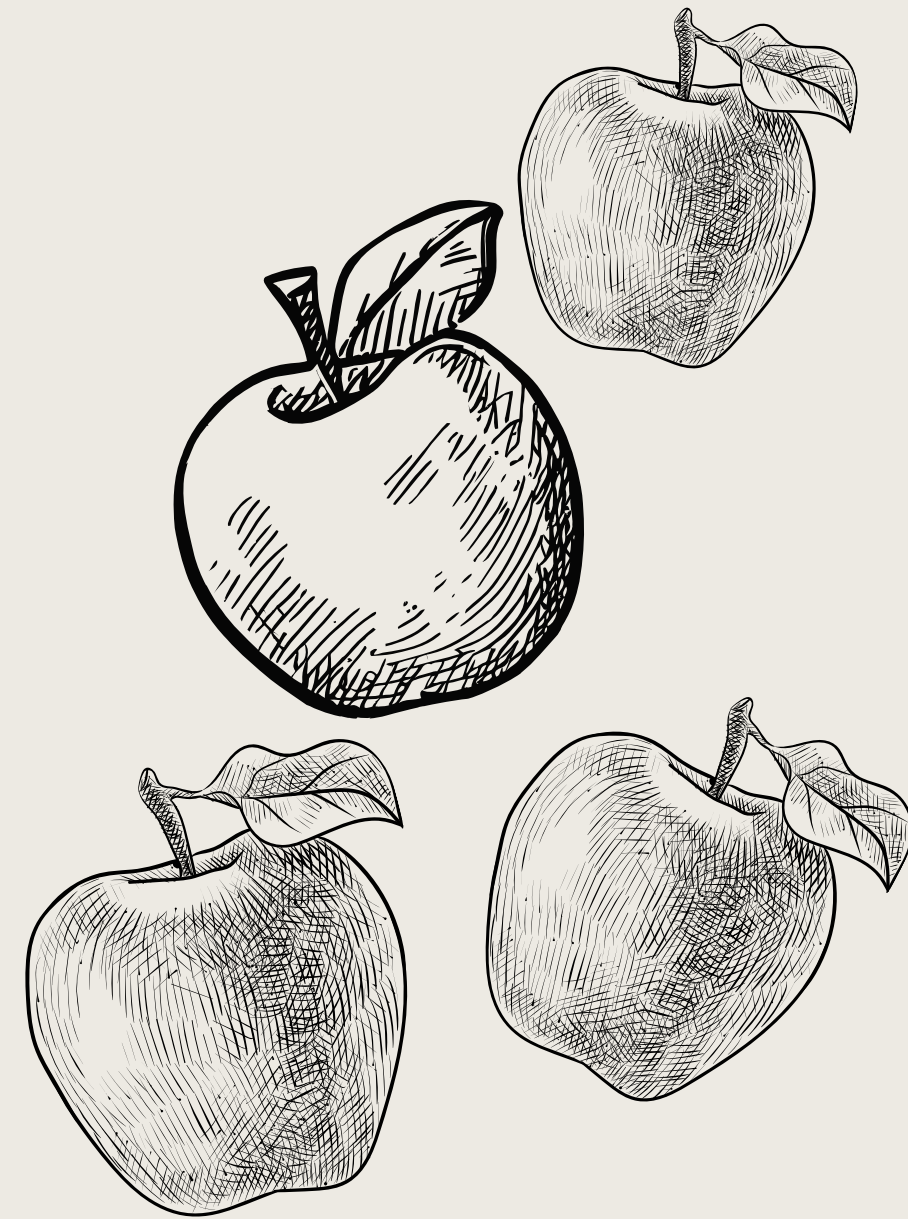
Η κοινωνική διαφορά μεταξύ τους είναι τεράστια και ο νέος βρίσκει παρηγοριά στα τραγούδια που της τραγουδά τα βράδια κάτω από το παράθυρό της, χωρίς να αποκαλύπτει την ταυτότητά του, και τη συγκινεί.

Ο Ρωτόκριτος, κατόπιν συμβουλής του φίλου του Πολύδωρου, ξενιτεύεται, προκειμένου να βγάλει την Αρετούσα από το μυαλό του. Στο διάστημα αυτό η Αρετούσα μπαίνει τυχαία στο δωμάτιό του και βρίσκει τους στίχους του άγνωστου τραγουδιστή και μια ζωγραφιά της και αντιλαμβάνεται την ταυτότητά του. Παίρνει μαζί της τις σημειώσεις και τη ζωγραφιά.

Α Μ Ε Ρ Ο Σ

Όταν ο Ρωτόκριτος επιστρέφει στην Αθήνα πληροφορείται για την επίσκεψη της Αρετούσας από τη μητέρα του, διαπιστώνει ότι οι στίχοι του λείπουν και φοβισμένος για τις πιθανές συνέπειες της αποκάλυψης του έρωτά του προφασίζεται αδιαθεσία και μένει σπίτι. Η Αρετούσα το μαθαίνει και του στέλνει τέσσερα μήλα δίφορα. Η αγάπη του Ρωτόκριτου έχει βρει ανταπόκριση.

Β Μ Ε Ρ Ο Σ

Ο Ρήγας, για να διασκεδάσει την κόρη του που βλέπει μελαγχολική, οργανώνει μια κονταρομαχία (γκιόστρα). Αρχοντόπουλα και βασιλόπουλα από διάφορους τόπους με φημισμένα κάστρα (Μυτιλήνη, Ανάπλι, Πάτρα, Μεθώνη, Κορώνη, Έγριπο, Αξιά, Μακεδονία, Βυζάντιο, Κύπρο, Καραμανία, Σκλαβουνιά, Κρήτη) καταφθάνουν στο παλάτι.

Καραμανίτης και Κρητικός μονομαχούν χάριν μιας παλαιάς βεντέτας και ο κρητικός Χαρίδημος σκοτώνει τον Σπιθόλιοντα.

Την επόμενη μέρα καθορίζονται με κλήρωση οι αντίπαλοι ανά γύρο. Στο τέλος ο Ρωτόκριτος νικά τον Κυπριώτη και δέχεται το στεφάνι (τζόγια) από τα χέρια της αγαπημένης του.

Γ Μ Ε Ρ Ο Σ

Η Αρετούσα, παρά τις συμβουλές της Νένας της Φροσύνης κανονίζει μυστικές συναντήσεις τη νύχτα με τον Ρωτόκριτο από τις δύο πλευρές ενός σιδηρόφρακτου παράθυρου.

Ο Ρωτόκριτος παρακινημένος από την Αρετούσα πείθει τον πατέρα του να τη ζητήσει από τον βασιλιά σε γάμο.

Ο βασιλιάς εξαγριώνεται, εξορίζει τον Ρωτόκριτο. Το βράδυ πριν από την αναχώρησή του, η Αρετούσα τον αρραβωνιάζεται κρυφά δίνοντάς του το δαχτυλίδι της.

Ο Ρωτόκριτος φεύγει την άλλη μέρα συντετριμμένος ζητώντας από τα Άστρα και τον Ήλιο να τιμωρήσουν τον σκληρό βασιλιά.

Ερωτόκριτος και Αρετούσα,
Θεατρική παράσταση
σε σκηνοθεσία Νάσου Ζαγκότη,
Σητεία 2018, ©Derek Boyd

Δ Μ Ε Ρ Ο Σ

Ο βασιλιάς πιέζει την Αρετούσα να παντρευτεί το βασιλόπουλο του Βυζαντίου και όταν εκείνη αρνιέται, τη φυλακίζει μαζί με την παραμύνα της.

Τρία χρόνια αργότερα οι Βλάχοι (Ρουμάνοι) εισβάλλουν στη χώρα και πολιορκούν την Αθήνα.

Εμφανίζεται τότε ο Ρωτόκριτος, αγνώριστος γιατί έχει μαυρίσει το πρόσωπό του με ένα μαγικό υγρό και δέχεται να μονομαχήσει με τον ανιψιό των Βλάχων Άριστο και να κριθεί από 'κει ο πόλεμος.

Δ Μ Ε Ρ Ο Σ

Ο Άριστος σκοτώνεται στη μονομαχία και οι Βλάχοι με επιβλητική νεκρική πομπή αποχωρούν από την Αθήνα.

Ε Μ Ε Ρ Ο Σ

Νικητής και πληγωμένος, ο αγνώριστος Ρωτόκριτος μεταφέρεται στο παλάτι. Αρνούμενος κάθε άλλη ανταμοιβή ζητά να πάρει γυναίκα του τη φυλακισμένη Αρετούσα.

Την επισκέπτεται στη φυλακή και παρά τη σκληρή δοκιμασία στην οποία την υποβάλλει, η κόρη αρνιέται.

Τότε ο άγνωστος μελαχρινός νέος
μεταμορφώνεται με το μαγικό φίλτρο ξανά στον
Ρωτόκριτο και αναγνωρίζεται από την Αρετούσα.

Το ζευγάρι στεφανώνεται μέσα σε γενική χαρά, ο
βασιλιάς συμφιλιώνεται με τον Ρωτόκριτο και το
ζευγάρι ανεβαίνει στον θρόνο της Αθήνας.

Κρητική Αναγέννηση

Βενετοκρατία στην Κρήτη: **1204/1211-1669**

Πολιορκία της Κρήτης από τους Οθωμανούς: **1645-1669**

Στα χρόνια αυτά το Βενετικό κράτος πέτυχε να ενσωματώσει στο κοινωνικό και οικονομικό του σύστημα τους ισχυρότερους εκπροσώπους της τοπικής αριστοκρατίας και μακροπρόθεσμα τον ορθόδοξο πληθυσμό.

Μετά το 1366 η Κρήτη γνωρίζει μια μακρά περίοδο εσωτερικής ειρήνης που διαρκεί με μικρά διαλείμματα τρεις αιώνες, κυρίως χάρη στον τρόπο με τον οποίο οι δύο εθνότητες επέλεξαν να υπερβούν τις διαφορές τους και να συνθέσουν μια νέα πολιτική και κοινωνική οντότητα που θα ονομάσουμε **βενετοκρητικό πολιτισμό**.

Cinquecento: 16ος αι. Αναγέννησης

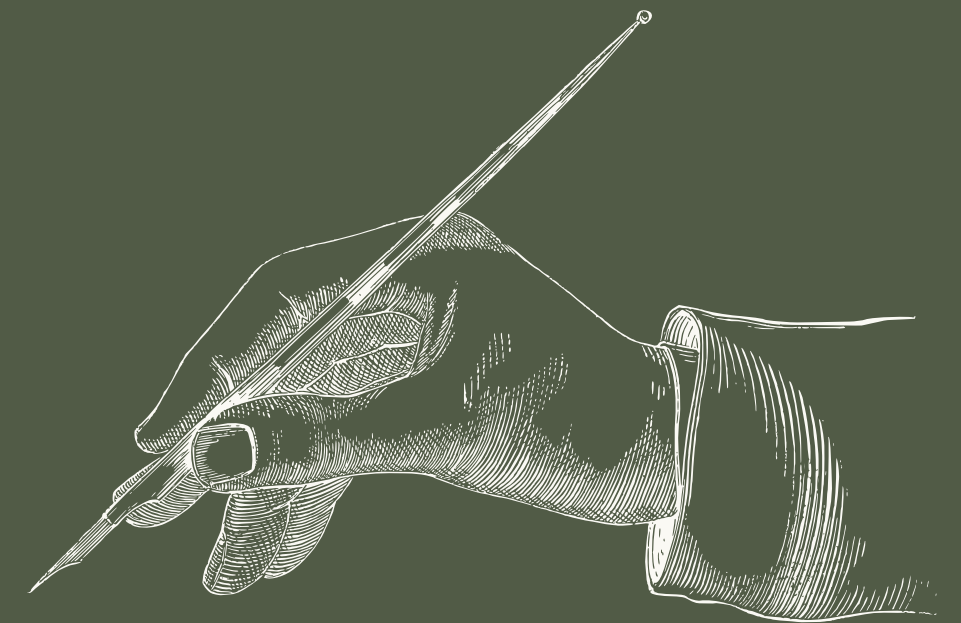
Χαρακτηριστικά του είναι:

Η αγάπη για τον άνθρωπο (Ουμανισμός)

Η στροφή στην αρχαία ελληνική γραμματεία

Η επώνυμη δημιουργία

Η άποψη ότι η τέχνη είναι κοινό κτήμα

Έντυπη και χειρόγραφη παράδοση του έργου

Ο Ερωτόκριτος πρωτοεκδόθηκε στα Βενετία το 1713. Σώζονται μόνο τρία αντίτυπα αυτής της πρώτης έκδοσης. Το ένα από αυτά βρίσκεται στη Γεννάδειο και μπορείς να το δεις ψηφιακά και στην ιστοσελίδα της ΣΤΕΓΗΣ ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ!

ΣΤΕΓΗ
ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΣ
ΚΟΡΝΑΡΟΣ

Αρχική ▼ Στέγη ▼ Βιτσέντζος Κορνάρος ▼ Ερωτόκριτος ▼ Δράσεις ▼ Νέα - Εκδηλώσεις ▼ Εκπαίδευση ▼

Δράσεις

Νέα - Εκδηλώσεις

Εκπαίδευση

Ερωτόκριτος, 1η έκδοση, 1713

Η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, κάτοχος της πολύ σπάνιας πρώτης έκδοσης του Ερωτόκριτου, η οποία τυπώθηκε από τον Antonio Bortoli το 1713 στη Βενετία, τίμησε την ίδρυση της Στέγης Βιτσέντζος Κορνάρος με την παραχώρηση για χρήση και ανάρτηση του ψηφιοποιημένου αρχείου της έκδοσης.

© Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

Χειρόγραφο

Ένα επτανησιακό χειρόγραφο του 1710, που κοσμείται με 120 μικρογραφίες οι οποίες παρακολουθούν εικαστικά την υπόθεση του έργου και το οποίο βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο.

Νεότερες εκδόσεις

Έκτοτε, ο Ερωτόκριτος γνώρισε δεκατέσσερις εκδόσεις στη Βενετία μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα, και πολλές ακόμη στην ίδια πόλη αλλά και στην Αθήνα, μέχρι τις αρχές του 20ού· εκδόσεις φτηνές και χωρίς επιστημονικές αξιώσεις.

Μέσα στον 20ό αιώνα έγιναν δύο κριτικές εκδόσεις: Από τον **Στέφανο Ξανθουδίδη (1915)** και από τον **Στυλιανό Αλεξίου (1980)**.

Το **1998** κυκλοφόρησε, σε επιμέλεια του **Γ. Π. Σαββίδη**, μία επεξεργασμένη μορφή του κειμένου της πρώτης βενετσιάνικης έκδοσης του έργου.

Γλώσσα και Διάδοση

Ο Ερωτόκριτος είναι γραμμένος σε ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο με ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία, τον αγαπημένο στίχο της ελληνικής παράδοσης.

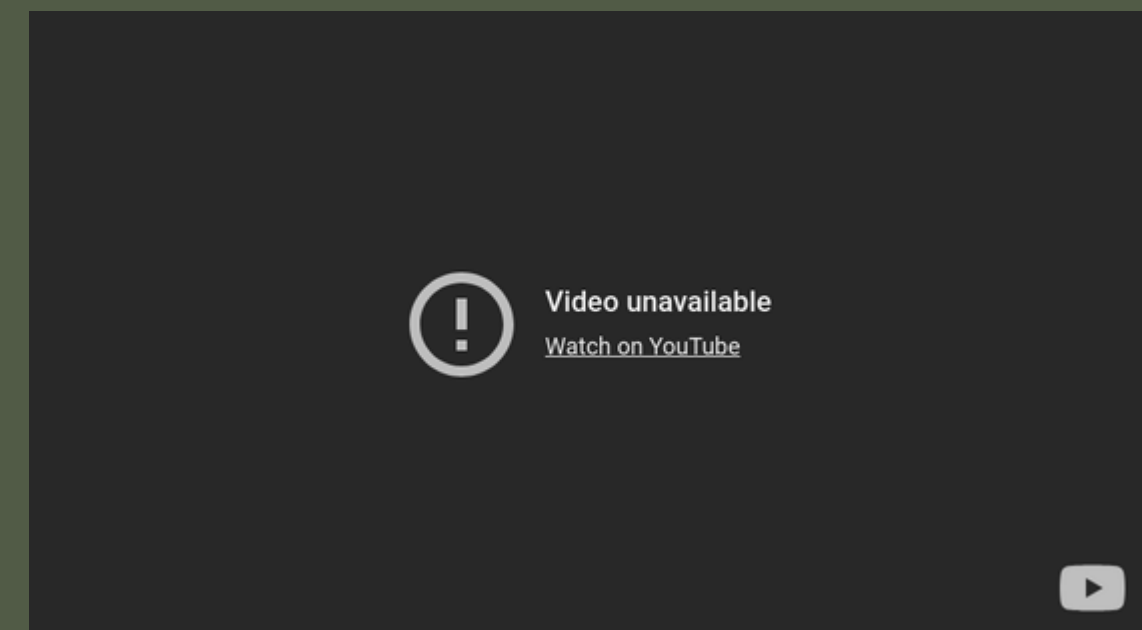
Διαθέτει:

- Πλούτο λογοτεχνικών σχημάτων και εικόνων. Μεταφορές, παρομοιώσεις απλές και ομηρικού τύπου, παρηχήσεις, αποστροφές, υπερβολές, ασύνδετα και πολυσύνδετα
- Αριστοτεχνικό χειρισμό του μέτρου
- Επιτυχημένες ομοιοκαταληξίες
- Ωριμότητα και καθαρότητα του κρητικού ιδιώματος

Το έργο αγαπήθηκε πολύ από τα λαϊκά στρώματα και δεν άργησε να περάσει στη λαϊκή τέχνη και στα στόματα των κατοίκων της κρητικής υπαίθρου, καθώς και των νησιών του Ιονίου και του Αιγαίου, χάρη στους αξιοθαύμαστους μηχανισμούς απομνημόνευσης που διαθέτει ο προφορικός πολιτισμός.

Ο Ερωτόκριτος έχει γνωρίσει δεκάδες διασκευές για το θέατρο, ακόμη και για όπερα, και πάρα πολλές μουσικές εκτελέσεις, οι οποίες βασίζονται είτε στην παραδοσιακή μελωδία, είτε σε νέες συνθέσεις.

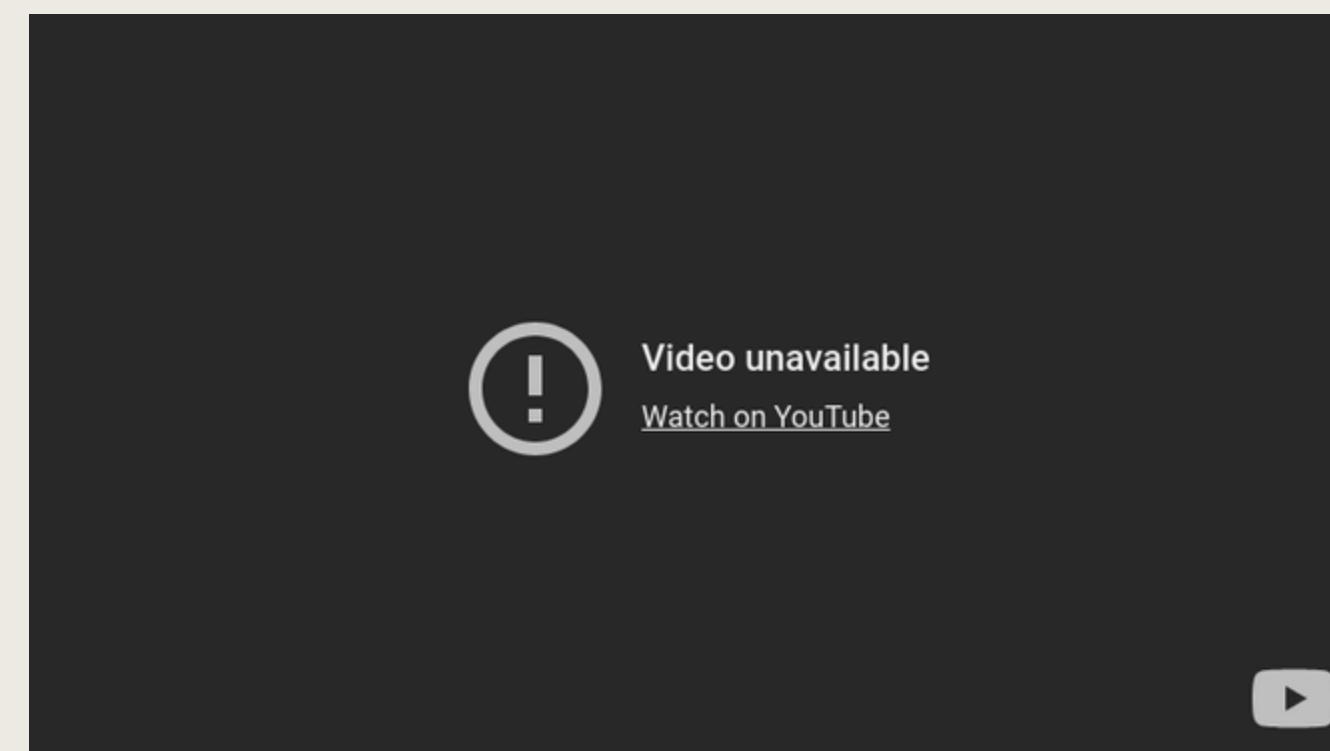
https://www.youtube.com/watch?v=8Ttliz38Upo&ab_channel=PAMPOSCY

*Ερωτόκριτος
Θεατρική παράσταση σε σκηνοθ.
Νάσου Ζαγκότη,
Σητεία 2018, ©Derek Boyd*

Ας ακούσουμε ένα τραγούδι από την παράσταση:

https://www.youtube.com/watch?v=D4rFWiRWFas&ab_channel=%CE%91%CE%B5%CF%81%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82%CE%9A%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9-%CE%A3%CE%B5%CE%AF%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BD

Έχει εμπνεύσει πλήθος εικαστικών καλλιτεχνών,
από τον άγνωστο μικρογράφο του επτανησιακού
χειρογράφου, τον λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο και τον
Γιάννη Τσαρούχη, μέχρι τους σύγχρονους
ζωγράφους και χαρακτές.

*Νίκος Εγγονόπουλος, Ερωτόκριτος και Αρετούσα, 1969,
λάδι σε καμβά.*

Πηγή: paletaart - Χρώμα & Φως

Ακόμα και κόμικ

Σχέδια από τη διασκευή-graphic novel του Ερωτόκριτου, Γ. Γούσης, Δ. Παπαμάρκος, Γ. Ράγκος, Εκδόσεις Polaris, 2016.

Πηγή: Alexiptoto: Online Newspaper

Μεταφράσεις και επιδράσεις στη λογοτεχνία

Έχει μεταφραστεί σε **επτά** γλώσσες και έχει επιδράσει βαθιά στη νεότερη ελληνική γραμματεία. Λογοτέχνες όπως **ο Σολωμός, ο Παλαμάς, ο Σικελιανός, ο Ρίτσος, ο Πρεβελάκης, ο Σεφέρης, ο Καζαντζάκης και ο Βάρναλης** έχουν φανερά επηρεαστεί από τον ποιητή του Ερωτόκριτου και μέχρι σήμερα η στιχουργία, οι ιδέες, το περιεχόμενο και οι ποιητικοί τρόποι του έργου επηρεάζουν συγγραφείς και ποιητές.

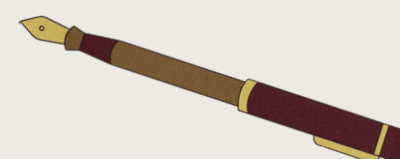

«Από την άποψη αυτή η γλώσσα του Ερωτόκριτου παρουσιάζει ένα μοναδικό φαινόμενο στην ιστορία μας: είναι η τελειότερα οργανωμένη γλώσσα που άκουσε ο μεσαιωνικός κι ο νεότερος Ελληνισμός, μια γλώσσα που ξεπερνά με άνεση τις συνηθισμένες λαογραφικές εκδηλώσεις και εκφράζει, με σταθερό χαρακτήρα, την ευαισθησία του κόσμου που τη μιλούσε».

Γ. Σεφέρης, Δοκιμές, Ά , Ίκαρος, Αθήνα, 2013

Συνέδρια

Την τελευταία εικοσαετία έχουν πραγματοποιηθεί ειδικά επιστημονικά διεθνή συνέδρια για το έργο.

«Εικόνες από το Διεθνές Συνέδριο για τον Ερωτόκριτο που διοργάνωσε η Στέγη Βιτσέντζος Κορνάρου 22 με 24 Ιουλίου 2022 υπό την αιγίδα της Προέδρου της Δημοκρατίας Κατερίνας Σακελλαροπούλου.

Λίγα λόγια για τη Στέγη...

Η Στέγη ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ είναι μια αστική-μη κερδοσκοπική εταιρεία, που ιδρύθηκε στη Σητεία το 2020. Εμπνευστής της είναι ο Σητειακός επιχειρηματίας Γιώργος Γαλανάκης, ο οποίος μαζί με τη σύζυγό του Αλίκη είναι οι χορηγοί και αποκλειστικοί εταίροι της εταιρείας.

Σκοπός και όραμα της Στέγης είναι:

- Να γίνει ξανά ο Ερωτόκριτος συστατικό της σύγχρονης παιδείας.
- Να δημιουργηθεί στη Σητεία ένα ανοιχτό και σύγχρονο, εκθεσιακό, εκπαιδευτικό και μελετητικό κέντρο, για την ανάδειξη του Βιτσέντζου Κορνάρου.
- Να αποκτήσει η Σητεία, γενέτειρα του ποιητή, αντίστοιχο πολιτισμικό βάρος των γενέθλιων τόπων των μεγάλων μορφών της Αναγέννησης, όπως ο Σαίξπηρ, ο Θερβάντες και ο Θεοτοκόπουλος.
- Να καλλιεργηθεί η παιδεία και ο πολιτισμός στη Σητεία και να δοθεί η δυνατότητα και τα μέσα, σε άτομα και ομάδες, για διάλογο και προβληματισμό, επιμόρφωση και έκφραση, δημιουργία και ανάταση.

Για τον λόγο αυτό...

Υλοποιούνται ποικίλες δράσεις όπως:

- 1 Εκδόσεις & Παρουσιάσεις βιβλίων - Λέσχη Ανάγνωσης
- 2 Διεθνή συνέδρια - Διαλέξεις (διαδικτυακές & δια ζώσης)
- 3 Συναυλίες - Θεατρικές παραστάσεις
- 4 Εκθέσεις ζωγραφικής, φωτογραφίας, χαρακτηριστικής υφαντικής κ.ά.
- 5 Χορηγίες σε συλλόγους, φορείς, σχολεία, πανεπιστήμια κ.ά.
- 6 Διαγωνισμοί (Φοιτητικός, Μαθητικός)

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

1

Διεύθυνση:

Β.Κορνάρου 97 &
Καζαντζάκη, Σητεία
72300

Τηλέφωνο

+30 28430 22042

2

Ιστοσελίδα:

<https://www.vitsentzoskornaros.org/erotokritos/>

3

E-mail

info@vitsentzoskornaros.org

4

Social Media

